

EPÉÉTSIO

Éépetsóri íjcyáme éllevu Páávoró cáátúnuháámi

Duurúvaju

¹ Oo íñe Páávoró íhyaami ó caatúnú elle ámuha Éépetsóri meíjcyame Jetsocríjtoke meúraávyéme éllevu Píívyééberée dííbyedítýú íjcyáné uwááboju o úwáábóíñévú oke pícyoóbe. ² Áámeke óví ámúhakyé píáábohíjcyamútsí íbúwajíí ámuha meíjcyaki.

Críjtoke mecáhújtsóne áhdo

³ Ahdícyane ihdyu óví Máavyéjuube Jetsocríjtóý Caani Píívyéébeke méduurúváhi. Muurá ímí Máavyéjuube Jetsocríjtoma meíjcyámeke tsaímíyé níjkyéjitu panévatúré píáábohíjcyaaébe. ⁴ Tsúúcajátújucóhjáa ííñujíí ípívyéjtsótúné ihdéjuco díbye wábyujtsóné Jetsocríjtoj tééveri meke iújcúmeke íímíbájchoíñé méímítýú máhallúrí íjcyájúcóótu dííbyeéjté meíjcyame íínetú menéétsámeítýuki. ⁵ Mítýanéhjáa meke íwájýúnéllíi íjtsámeííbyé dííbyej tééveri meke ipájtyetétsómeke íítsíímedíyéjuco idíllóíñe. Ahdújucóo díbye meke tsíínavámé dííbyeéjté meíjcyane díbyéhjáa méhdítýu íjtsámeídyújuco. ⁶ Áánéllíi páíjyuvaré dííbyeke méduurúvahíjcyá ávyetáa méhdi íídáátsóvéne díbye meke píáábónéllíihye. Mekée muurá píááboobe Íllíkye mítýane díbye

wáiyúúbeéjté meíjcyaki. ⁷ Muuráhjáa ávyétá
ihnáhó meke iwáiyúnéllii dibye dsíjívénej tééveri
méimítyuháñé mééma ímbájchoobe mepájtyetéki.
⁸ Ááneríi meke úújétsoobe mítyane meke iwáiyune.
Áánemáa meke ájcuube panéváré mewáájácúíñé
tujkévejúvu. ⁹ Téhdurée meke waajácútssoobe
tsúúcajátújucóo muhdú meke ipájtyetétsoíñé
íítsámeíhijcyané tsúúca mééma ipánéévétsonévu.
¹⁰ Aane ehdu ípityáycó páneere pájtyéné boone
Críjtoke pícyoóiibye pámeere níjkyéjima ííñújiri
íjcyámé avyéjuube dibye íjcyaki.

¹¹ Dílbyej tééveríhjáa muurá tsúúcajátújuco
dibye meke újcune íavyéjúejte meíjcyaki.
¹² Ehdúhjáa méénuube muhdú ííjtsúcunúdí
íñé tujkénú muha Críjtoke mecáhcújtsómema
ámuha bóónétu mecáhcujtsómé pámeere dílbyeke
maávyéjútso dúúrúvamére. ¹³ Muurá Críjtodítýú
pajtyéteju íjcyane ámuha mecáhcújtsómé pañe
tsúúca Píívyéébé Apííchó íjcyame ímiááné ámuha
meíjcyá dílbyéjté dibyée néhdújuco. ¹⁴ Aane
muurá dílbyé Apííchó tsúúca mépañe íjcyánetu
mewaajácú ímiááné meke dibye múijyú íñéijyu
pícyooíñé íavyéjuvu tsaímiyéjuco dílbyema meíjcyaki.
Ahdícyane metsu dílbyeke medúúrúvahíjcyá
ávyéjújtsomé.

*Cahcújtso múnáa hallúvú Páávoró Píívyéébeke
tújkéveejú táúmeíñe*

¹⁵ Muurá ó waajácú tehjújuco ámuha
Máavyéjuube Jetsóoke mecáhcujtsómé
ímí pamévamáyé cahcújtso múnáama
mewáiyúcatsíhijcyáne. ¹⁶ Áánéllii paíjyuvaré

ámúhá hallúvú Píívyéébeke ó téhdútsohíjcyáhi. ¹⁷ Téhdure ó táúmeíhijcyá dííbyeke Máavyéjuube Jetsocríjtó Caani íjcyáábeke díbye ámúhakye íajcu ítyujkévé íjtsaméityu díbyéé Jetsóoj tééveri méhdivu úújétsámeíñé ímíñeúvú ámuha mewáájacuki. ¹⁸ Aane óvíi ámúhakye tújkévejúvú ájcuube dííbyé avyéjuejtée ámuha meíjcyáímyeke díbye újcúmé úmíwa ííne ímíjyaú néene ámuha ímíñeúvú mewáájacuki. ¹⁹ Áhdure idyé óvíi ámúhakye waajácútsoobe muhdíivané íhtsútú íjcyáne tájpi íñe dííbyeke mecáhcujsómé meícyahíjcyanévu. ²⁰ Áánevu muurá meke úújétsoobe Críjto dsíjívéébeke tsiíñe íbóhíitsóne íuniúvú níjkyejívú itsájtyéébeke íavyéjújtsóneri. ²¹ Áábekée pícyoobe íñe múhdumé ávyéjujte níjkyejíríi, ííñújíríi, íjcyámé avyéjuube pañétúejpi díbye íjcyaki. Áábedívú muurá tsá múha úújetétú íñe ícyooca íjcyáne avyéjujtédítyu. Áhdure bóone íjcyárómedítyú tsá múha úújetéityú dííbyedívu. ²² Áánéllíihyé muurá dííbyé hójtsí pañevú pícyoobe páneere íñe múhdúné tsíeméné íjcyane. Áhdurée dííbyeke pícyoobe múhdumé dííbyé cahcújtso múnaa íjcyámé túkevétsoobe díbye íjcyaki. ²³ Muurá dííbyé cahcújtso múnaa méijcyá tsané múnaa dííbyema. Aabe páneere ejécunú íñe múhdúné tsíeméné íjcyane.

2

Píívyéébe meke pájtyetétsóne

¹ Muuráhjáa dííbyere Píívyéébe ámuhákye pájtyetésó Críjtoj tééveri ámuhá imítuyháñé déjúcotu ámuha mewágóóóvéiyómeke. ² Muuráhjáa ihde ámuha imityúné méicyahíjcyá íñe íji éhné Naavéné túkevjtsoju Píívyéébedityú míamúnáake múhdurá ítsámeíchohíjcyánéréi ámuha meúraávyénéllíihye. ³ Ehdúu ímiááné méicyahíjcyá imityúmé eene icyooca tsaate íjcyadu. Mépée meímíllejítóré meúraávyehíjcyá méhdityuré íjchívyéné allíujúúne. Áané déjúcotúu muurá máhallúrí íjcyájúcooróné Píívyéébe méhdi ícúbáhráiyóné eene icyooca tsíjtyé hallúrí tene íjcyadu. ⁴ Áronáacáa ihdyu mítyane meke iwáýjúnéllíi méhdi ídáátsóvéne meke pájtyetésóobe Críjtoj tééveri mewágóóóvétu dííbyedúréjuco meíjcyaki. ⁵ Ehdúu Píívyéébe méhdi ídáátsóvéne meke píaabó mepájtyetéki. ⁶ Muuráhjáa Críjtoke íbóhíítsóneri meke ávyejútsóobe dííbyema meíjcyá níjkyéjri íavyéjuri. ⁷ Ehdúu mééma méénuube Críjtoj tééveri bóónétu íjcyáné míamúnáake iwáájácútso ímiááné meke iwáýjune. ⁸ Aane íñe tsúúca mepájtyeténé tsá meere meíhnháhorí meméénutúne. Píívyéébere ihdyu meke ídáátsóllénéllíi pájtyetésó Íllíkye mecáhcújtsónej tééveri. ⁹ Tsá mepájtyetétú ínehjí meméénúnéllíihye. Áanéllíi tsá téeneri memítýájkíméítyuróne. ¹⁰ Muuráhjáa Píívyéébe Jetsocríjtoj tééveri méjtsaméí cápáyoácó ímiááneréjuco meméénuhíjcyaki. Ehdúhjáa tsúúcajátújuco meke ímílbájchoíñé íjtsámeídyújuco

dibye méénune.

Críjtoke cáhcujtsómé ímí íjcyane

¹¹ Aane cáhawáá méjtsúcunu muhdúhjáa ámuha meícyahíjcyáne. Muuráhjáa tamúnaa jodíómú ihdícyámedíyé ámúhake díllohíjcyáhi. Áánemáa iíye díllómeíhijcyámé ímiáámé Píívyéébeéjté íjcyane íjpííye ikíhdyahírótsámeíñéllííhye. ¹² Téjyúikyée muurá ímiááné tsá ámuha mewáájacutú Mepájtyetétsoobe Críjtoke. Áánéllííhyée tsá ámuha Píívyéébeéjté meíjcyatúne. Ídátsohrée ámuha waagóojte meíjcyame tsá mewáájacutú muhdúhjáa Críjtoj tééveri meke dibye ipájtyetétsoíñé pítýájcámeíñe. ¹³ Árónáa ihdyu ícyooa Jetsocríjtóo mewájyuri dsíjívéeíbema ámuha meíjcyanéllíi tsúuca ámuha méjicyá Píívyéébema. ¹⁴ Áhdure muurá dííbyej tééveríyé ícyooa muuha jodíómuma ámuha méjicyá tsaímíyējuco íhdée múhdurá medáríívécatsíhíjcyaróme. Aame ícyooa ámuha jodíómú meíjcyátúrómema méjicyá tsamééréjuco. ¹⁵ Muuráhjáa Moitséeúvuj tééveri Píívyéébe ájcúné taúhbajúúné hallútú jodíómú íjcyátúmema tamúnaa jodíómú tsaríllécatsíhíjcyanéhjí Críjto ídsíjíveneri nijkévatsóhi. Ehdúu mééma méénuube íñe paméva míamúnaa meíjcyarómé dííbyeke mecáhcújtsómé tsame dííbyeéjté meíjcyame ímiáámerējuco meíjcyaki. ¹⁶ Muuráhjáa múhdurá medáríívécatsíhíjcyanéhjí Críjto mééma nijkévatsó páwachékevu ídsíjíveneri. Ehdúu ímíbájchoobe

pamévá míamúnaa meijcyarómé tsamééréjuco meijcyame tsaímíyé Píívyéébema meijcyaki.

17 Ehdúu Críjto itsááne muuha jodíómuke waajácutsó muhdú tsaímíyé Píívyéébema muha meijcyaiñé tsúúca dííbyeke muha mewáájacújúcóórómeke. Áhdurée ámuha jodíómú meijcyatúmé awáá dííbyeke mewáájacútúmeke muurá waajácútsoóbe. 18 Áánéllii dííbyej tééveri Méécááni Píívyéébema tsaméhjí menáhbévájcatsí dííbyé Apííchó mééma íjcyane meke píáábóneri. 19 Áánéllii tsáhájucu ámuha tsíjtye múnaa meijcyájúcootúne. Muurá ícyooa méijcyá tsané múnaaréjuco Píívyéébé avyéjúejte tsúúca dííbyeéjte meijcyame. 20 Muuráhjáa muha Jetsóó mamyé mú Píívyéébé ihjyú uubáalle múnáama uwáábó medéjucóónúné pañévú tsúúca ámuha méúcaavéhi. Aane muurá ímichi pañétúejpi Jetsocríjtó dííbye tájpi meijcyaaabe éhne múúne jaa ímichi apíhajcúné hallúrí íjcyadu néébeé. 21 Aame íñe ícyooa éhnííñevu dííbyema méllíyaatéhijcyá ímiááméré Píívyéébema meijcyaki. 22 Aane muurá Críjtoma meijcyame jahdu menéémé pañe Píívyéébe ijcyá Íapííchoj tééveri.

3

Jodíómú íjcyátúmé uwááboobe Páávoró

1 Ááne hallútú íñe oo Páávoró o íjcyáábeke cuvéhoojánúmé ámuha jodíómú meijcyátúmeke Críjtodítýú íjcyáné uwááboju o úwáábohíjcyáné hallútu. 2 Tsúúca íhya ámuha méwaaajacú Píívyéébé meke ídaatsólléne oke níwaavéné ámuha

jodíómú meíjcyátúrómeké téénevu o wáájácútsoki.
³ Muuráhjáa ihdyu dííbyere óhdivu bóhówajtsó
ámúhake téhdure Críjtoj tééveri ipiááboíñé
wáájácúratúné ipityájcámeíñe. Aanée muurá
tsúúca ámúhake ó úúballé áyánéwu éhnée ihde
ámúha éllewu o cáátúnúháámí pañe. ⁴ Téhaamíi
ámuha meéévénetu íhya tsúúca méwaajácutú
ímiáánéjucóo oke dibye téénevu wáájácútsóne.
⁵ Tsáháa muurá teene éjyju múnáaúvudívú dibye
bóhówajcárotúne. Aanée íñe ícyooca tsúúca
bóhówajcároobe Íapiíchoj tééveri íhjúú uubáalle
múnáama dííbyeéjté muha meíjcyame Jetsóo
mamyémú meíjcyámedívu. ⁶ Ahdícýane ámuha
jodíómú meíjcyáturómé tsúúca méijcyá Píívyéébé
avyéjúejte muha meíjcyadu Jetsocríjtodítýú ímiáájú
úwááboméíñé ámuha mecáhcujsódú íjcyame. Aame
ícyooca méijcyá tsamééréjuco Píívyéébé Críjtoj
tééveri íajcuíñé néene meújcuímye.

⁷ Ehdu néene íñe úwááboobéré ó pehíjcyá
o méénútyuróné Píívyéébé téénevu oke
pícyoonéjuco. Aane ihdyu ó méénuhíjcyá dííbyé
piááboríye. ⁸ Aabe oo pámeere múhdumé
Píívyéébeéjté meíjcyámedítýú ídáátsoóbe.
Áróóbekée oke ityújkevéélléne níwááveebe Críjtodí
íñé imíjyaú meíjcyáné uwááboju íjcyanévú ámuha
jodíómú íjcyátúrómeké o wáájácútsoki. ⁹ Ahdújuco
muurá o bóhówátsohíjcyáné pámehdívúré teene
wáájácúratúné Píívyéébe páneere ípívyéjtsoobe
tsúúcajátújuco pítyájcámeíñe. ¹⁰ Aane muurá
Píívyéébe meke úcu híjcyá pamévare dííbyeke
mecáhcujsómé tsamééréjuco meíjcyá téénetu

níjkyéjiri íjcyané ihtsútujte iwáájácu muhdíívané dííbyé tujkéveju íjcyane. ¹¹ Ehdúhjáa imyéénuíñé pítýájcámeííbyé tsúúcajájuco. Ahdújucóo muurá díbye teene méénune Máavyéjuube Jetsocríjtoj tééveri. ¹² Ahdícyane dííbyej tééveri tsúúca Píívyéébema menáhbévájcatsí íínerí íllityétúmé ímiáánéjuco Críjtoke mecáhcújtsónéllííhye. ¹³ Áánéllíi ámúhake o nées ámuha meíhvéjtsótu íñe téené déjúcotu ámúhállíi o ícúbáhrámeíhíjcyané uwááboju. Íllure méímíjyúúvé tééneri múhdurá íjtsúcunútúme.

Críjto meke wájyune

¹⁴ Ehdú Méécááni Píívyéébé tujkéveju mééma íjcyanéllíi dííbyé úmíwávú o mímóúúvéne ó íhjyúvahíjcyá dííbyema dúúrúvaabére. ¹⁵ Áábé cahcújtsó múnáa meíjcyame muurá tsúúca méíjcyá dííbyé dohjíba múnáa tsaate tsúúca níjkyéjiríjyuco íjcyámema íñe ííñújiri meíjcyame. ¹⁶ Áánéllíi ó táúmeíhíjcyá dííbyeke Ípííchoj tééveri díbye ámúhá pañévu ípícyo íhnháhó ámúhake tene itsípájtsoki. ¹⁷ Áhdure ó táúmeíhíjcyá Críjto éhnííñevu ámúhake ípííábo ímí dííbyeke ámuha meúraávyeki. ¹⁸ Aame óví ámuha tsíjtye cahcújtsó múnáama méwajyújcatsí ímííñéúvú ámuha mewáájácu ávyeta muhdú ímiááne Críjto meke wájyune méíjtsaméí píruúvé íjcyane. ¹⁹ Aane ámúhá hallúvú ó táúmeíhíjcyá pííáábó Píívyéébe ímiáábé íjcyáábeke muhdú díbye íjcyadu ámuha meíjcyaki.

20 Áánéllii ihdyu metsu dííbyeke medúúrúva ávyéjújtsomére. Muurá meke píááboobe dííbyeke metáúmeíñé ehnííñevu meíjtsámeityúrónemájucu. Ehdu muurá meke píáábohíjcyaaabe Íapííchó mééma íjcyáne j tééveri. 21 Aane ihdyu óví dííbyeke méduurúvahíjcyá dííbyé cahcújtso múnaa meíjcyame paíjyuvaré mújyú níjkéváityúné ípyée ípítyájcámeídyújuco Jetsocríjtoj tééveri mepájtyetéíñe díbye méénúnéllííhye. Ehdu teéne.

4

Píívyéébeéjté meíjcyane Íapííchoj tééveri

1 Aane muurá Máavyéjuube Jetsocríjtodítýú íjcyané uwááboju úwááboobéré o péhíjcyané hallútú íñe cúvéhóójari oo ícyoóca. Aabe ámúhake o néé tsúúca Píívyéébe ámúhake újcume ímíñeúvú ámuha meíjcy muhdú meíjcyáiyódu. 2 Áhdure idyé ámúhake o néé tsaííbuwáre idáátsóméhjíúvú ámuha meíjcyáne mewájyújcatsí pamévamáye. Aame ímityúné ámúhama íjcyaróné máaabúcu híjcyá ímí ámuha meíjcyaki. 3 Ááne métsúúraméi tsané múnaaréjuco ámuha meíjcyame dííbyé Apííchó píáábori tsaímíyé ámuha meíjcyáiyóneri. 4 Muurá íñe tsané múnaaréjuco meíjcyámema íjcyané tsáneere Píívyéébé Apííchó meke ityúkévéjtsoki. Áánéllii téhdure íjcyané tsáneere dííbyé avyéjú mewáábyuta. 5 Aabe tsáápiie Máavyéjuube apáábyéré íjcyáabeke mecáhcujsóhi. Áábe mémeríyé muurá métsójtsómeíhíjcyáhi. 6 Áánéllii díbye tsáápiie Mépiivyéébé íjcyá apáábyekéré

pámeere mecáánívahíjcyáábe. Áábé hójtsiri pámeere méijcyá dííbye tájpiye. Aabe kiá méhdityu íjcyátúnéllii panévaré mejtééveri méénuhíjcyáhi.

⁷ Áronáa ihdyu tsáápiitsa mépiivvyété muhdú nénehji meméénune Píivvyéebée Criítoj tééveri meke ájcune. ⁸ Muurá dííbye waajácúháámitu nééneé:

Naavénekée ityáhjáne dííbye hójtsí pañe ícyahíjcyámeke íjchívyétsóne peebe cáámevu. Aame ihñéjteréjuco íjcyame díbye nééjuriyé piivvyété páhduvaré nénehji imyéénune.

⁹ ¿Aanéhaca ñná nééiyóné teene díbye cáámevu pééneé? Téénetu muurá méwaajácú íhtsútuubée íjcyároobe ííñujívú íñíityéne ídáátsonúne.

¹⁰ Áronáacáa bóónétu tsiíñe peebe cáámevu níjkyejívú páñétúétsihvu ávyéjuube íjcyáki.

¹¹ Áábe tájpi muurá páneere íjcyaaabe meke ihñéjteke ájcúné waajácuríyé mépiivvyété páhduvaré nénehji meméénune. Muurá tsaate piivvyété dííbye ihjyu úwááboméré ipyéhijcyáne. Áhdure tsijtye piivvyété iwáájacúné muhdú méúmiwa íjcyane. Tsijtye piivvyété tsúuca Píivvyéebeke cáhcújtsómeke ímíñeúvú muhdú múúne téjijto meúraavyéné iúwaabóne. ¹²⁻¹³ Ehdu muurá Criíto meke píáábohíjcyá ihñéjté meíjcyame dííbye wákimyéí ímí meméénu éhñíñevu dííbye cahcújtsó múnáa illíyaaté pámeere dííbyeke mecáhcujsómé mewáájacu muhdúhjáa Píivvyéebé Hajchi íjcyane díbye íjcyadu meíjcyaki. ¹⁴ Áijyu ihdyu muurá tsá múha meke mújtátsóityú íhdityuré iújcúné uwáábori muhdú tsíméké memújtátsóiyódu.

¹⁵ Aane ihdyu cáhawáá metsu ímiááméré meíjcyáne

ímiñeúvú meúraávyeteene ímiáájú. Áijyu ímiááne Críjto métúkevétsoobe íjcyáábeéjté meíjcyame éhniíñevu méimíbaávyeehi. ¹⁶ Áábe tájpi pámeere dííbyeéjté meíjcyame mewáyjújcatsíñe panévaturé mepiáábójcatsímyé muurá éhniíñevu mellíyaatémé ímí Píívyéébeke méúraavyéhi.

Críjtoke meúraavyéne

¹⁷ Áánéllii ámuhákye o nées Máavyéjuube Jetsocríjto mémeri Píívyéébeke wáájacutúmé ícyahíjcyádú ámuha meíjcyájúcoótuki. Muurá ímityúné diityé íjtsaméi íjcyánéllii ímillédú ícyahíjcyáme. ¹⁸ Tsá ditye wáájacutú muhdú ímí íjcyáiyóné Píívyéébe íjtsaméi diityé pañe íjcyátúnéllíihye. Aame tsá íjcyáityú dííbyema ímiánéjcu iwáájacúiyóné ímíllétúnéllíihye. ¹⁹ Muurá éhniíñevuré ‘nucójpí’ néétune méenuhíjcyá panévare ímityúne. ²⁰⁻²¹ Áronáacáa ihdyu tsá ámuha teene mewáájatú Críjto ímiá uwááboju ámuhákye úwáábócoóca. ²² Ahdícyane ámuhákye o nées ámuha meíhvétso ímiájíjtóo ámuha mewáájacútúné hajchótá ímityúné íjcyaróné ímiááneúvúdú ámuha meítsúcunúhijcyané tsáijyu múu ámuhádi íjcyáhréi nééneé. ²³⁻²⁴ Ámuhá íjtsaméi mecápáyóóvéne ímiánejcúvuréjuco mepájtýe muhdú meíjcyáiyóné Píívyéébe ímíllénejcúvú tsaímíyéjuco ámuha meíjcyánetu mebóhówaúcunúki.

²⁵ Óvíjyacóóné ámuha maállícyatsíhijcyáne. Múu ímiáánéré ihjyúvá pamévamáyé íñahbémuma. Tsamééré meíjcyame tsá metútávátsójcatsítyuróne.

26 Tsá múu tsaatedívú icyáyobáávatéhajchíí páñetétsójcatsíyúne. Ícúí múu ímíbáchójcatsíhi. Tsá múu tsiélleréjuco íjtsúcunútú teene. 27 Tsá múu Naavenedívú táhjátsámeítýúne.

28 Áhdure tsáijyu múúne tsaate ámúhadítýú nánihíjcyámé ílluréjuco méihvété téénetu. Mewákímyeíñe tsijtye víóméhjike mépiáábo.

29 Áhdure tsá múu íhgyúvatú ímítýúneri. Ímiááneriyé múu ihgyúvá éhniíñevu tsíjtyeke tene ipiáábo Píívyéébeke ditye úráávyénetu. 30 Ahdícyane óvíjyacóóné múhdurá medáríívéméihijcyáné Píívyéébé Apííchó mépañe íjcyane mekímóvéjtsótuki. Muurá teene mépañévú díbye pícyóónej tééveri méwaajáccú ímiááné dííbyeéjteréjuco meíjcyámeke díbye újcúvaíñe.

31 Ahdícyane ílluréjuco méihvété ímítýúné ámuha medáríívéjcatsíñe páhduváre nehniwu meúhbácatsíhíjcyánetu. 32 Ááne ímiááméré meíjcyáne ténehji méímíbáchojcátsí muhdúhjáa Píívyéébe ámúhadi ídáátsóvéne Críjtoj tééveri ámúhake ímíbajchódu.

5

Píívyéébeéjté meíjcyáiyóne

1 Muurá ámuha ímiááné tsúúca Píívyéébej tsíímé meíjcyámeke wájuuúbe. Áánéllii métsúúraméi dííbyedi díbye íjcyadu ámuha meíjcyaki. 2 Ááne méwájyujcátsí muhdú Críjto meke wájuudu. Muuráhjáa meke iwájuúnéllii meke ipájtyetétso

ihvéjtsámeíbyeke dsíjívetsómé éhne múu obéejake dsíjívetsódu. Áánerí Píívyéébe mítyane ímíjyuuvéhi.

³ Ahdícyane tsúúca dííbyeéjté ámuha meíjcyame tsáhájucó múu íjtsámeítyú ihdícyámema idyómácójcatsíyóneri. Óvíjyacóóné panévaré ímityúné ámuha meméénune.

⁴ Áhdure tsá múu átéréenéhjí úbálléjcatsítyúne. Múu Píívyéébeke ityéhdújtsóneríyé ihjyúváhi.

⁵ Muurá ihdícyáméhjíma dómácócatsíhíjcyámé tsá Píívyéébé avyéjújete íjcyatúne. Áhdure tsíñéhjí ímityuháñé méénuhíjcyámema panévaré ímityúneri úmúpívyehíjcyámé tsá dííbyé avyéjújete íjcyatúne. Aane muurá tsúúca ámuha méwaaajácúhi. Ténéhjíríyé muurá íjcyame tsá dííbyeke icyááníváíyóne éllevu íjcyatúne.

⁶ Ahdícyane máállítsámeídí múhdurá ícyahíjcyámé átéréenéhjí úwáábohíjcyámedívu. Muurá ehdu ditye ícyahíjcyané hallútu Píívyéébe ícúbáhraá ávyetá íhnáhó diityédí dííbyeke ditye lléébohíjcyátúné hallútu.

⁷ Áánéllii tsá múu tehdu néémema náhbévatúne.

⁸ Muuráhjáa íhde ámuha tehdu ímityúné pañe méícyahíjcyá ímiáájú ámuha mewáájacútúnéllíihye. Árónáa ícyooca tsúúca ámuha méwaaajácújucóó Ávyéjuube Críjtoéjté ámuha meíjcyame. Aame ihdyu óvíi ámuha méíjcyá ímiáámeréjuco.

⁹ Muurá téjijto mewáájacúme ímiáámeréjuco meíjcyame tsíjtyeke mépíaabóhi.

¹⁰ Áánéllii ihdyu métsúúraméi Máavyéjuube Críjtoke ámuha meímíjyújtsóíyóneri.

¹¹ Aame ihdyu tsá múu náhbénutú ímiáájú

wáájácutúmé ímityúné méénuhíjcyáne. Íllure múu úwaabó keená ímiáájú íjcyane ditye iwáájácuki.
 12 Ehdu muurá teevétari wáájácúratúné ditye méénuhíjcyáneri meíhjuváiyóné nucójpitsóhi.
 13 Aane muurá íñe Jetsocríjtó uwááboju diityédívú bóhówajtsó páneere ímityúné ditye méénuhíjcyáne.
 14 Muurá Píívyéébé waajácúháámitu nééneé:

Muhdú éhne múu dsíjivémé íjcyadu wáájácúmeítyuube u íjcyabe cána wájácúúvéne ímíñeúvú díjtsaméí Críjto uke iwáájácútso ímiájijtóvu.

Ehdu néene Píívyéébé waajácúháámitu.

15 Aane cána metéíbuwáávéne ímíñeúvú méjtsaméí muhdú ámuha meícyahíjcyáneri. Tsá múu ímiánéjcu wáájácutúmé ícyahíjcyádú íjcyatúne. Múu ímíñeúvú íjcyá tsúúca ímiánéjcu ámuha mewáájácúme. 16 Muurá íhnáhóóné Píívyéébeke meúraavyéné panévare múhdurá néénéllííhye. Ároné pañe múu tsúúrameíhijcyá ténejcúríye. 17 Tsá múu ávyeta pevé ííbuwáaré íjcyatú wáájácúmeítyúme. Múu tsúúrameí muhdú meíjcyáiyóné Píívyéébe ímílléneri tehdu ámuha meíjcyaki. 18 Tsá múu líyíícyávetúne. Muurá tehdu meíjcyáhajchíí ílluréjuco metútáváaveíñe. Áánéllíí ámúhá pañevú dííbyé Apííchó meújcu ámúhake tene ityúkévéjtsoki. 19 Ááne múu ámúhá íbuúúnetu íjchívyéne májtsiyi dííbyeke dúúrúvaméré ihjuvájcatsí ténejcúri. 20 Áhdure idyé múu dííbyeke paíjyuváaré téhdútsohíjcyá panévá hallúvú Máavyéjuube Jetsocríjto mémeri.

Métáábama mewájujcatsíñe

21 Múu Píívyéébeke ámuha maávyejúúllédú panéjcuavávú avyėjúúlléjcatsíhi.

22 Ahdícyané óví ámuhá taabámú ámuha ájyúmuke avyėjúúllé Máavyéjuube Jetsocrištoke iávyejúúllédu. 23 Muurá ájyu méwá túkevétsoobe Mepájtyetétsoobe Crišto ihñéjté meíjcyámé túkevétsoobe íjcyadu. 24 Áábeke ihñéjté meíjcyame maávyejúúlléne mecáhcujsódú óví walléémú téhdure ájyúmuke iávyejúúlléne cáhcujsóhi.

25 Áhdure idyé wajpíímú ícyánéjcutu múu méwámyuke iávyejúúlléne wajyú Crišto meke ihñéjteke mítyane iwájuúnéllii wájuumeítyuubéré dsíjívédu. 26 Muuráhjáa dsíjíveebe mewájuuri dííbyé uwááboju mecáhcujsónej tééveri meke íímíbájchoki. 27 Aame tsúúca méímíbaavyé ííné imítyú méhdi íjcyájúcootúmé ímiaáméré dííbyema meíjcyaki. 28 Ahdícyané múu ímíñeúvú wajyú méwakye muhdú ámuha mewájuumeídyu. Muurá ímí meíjcyane meímíllebe métáábake méwajyúhi. 29-30 Tsá muurá méjpi meere meícúbáhráítyuróne. Muurá mewájuumeíñéllii ímí météhmémeí panévatúré muhdú Crišto ihñéjté meíjcyámeke téhmehíjcyadu. 31 Muurá Píívyéébe waajácúháámitu nééne wajpi cáánímútsidítyú íínéne ityáábávállema tsahéecoréjuco íjcyaiñe. 32 Ehdu ámuhákye o nééne pañe íjcyané muhdú Crišto ihñéjtema íjcyané uwááboju. 33 Ahdícyané tsiíñe ámuhákye o néé ámuhá taabámuke ámuha mewáju muhdú ámuha mewájuumeídyu. Áhdure

idyé diitye ámuhá taabámú óví icyánéjcutu ámuhakye iávyejúúlléne wajyúhi.

6

¹ Áhdure tsime múu lleebo cáánímuke. Ehdu Píivyéébeéjté meíjcyane imílleébe. ²⁻³ Muurá dííbyé taúhbaju néehí: “Ámuháj caánímuke mewájýúne máavyéjuulle cáámene íñújí hallúrí ámuha meíjcyaki.” Ehdu muurá ityaúhbaju néhdu íjcyámeke píááboóbe.

⁴ Áánéllii cáánumu tsá múu uhbádúré úwáábotú ñtsíimeke. Muurá tehdu néené uwáábó diityéké ímityúnejcúvúré íjtsámeíchóiyáhi. Áánéllii múu ímíñeúvú choocóré úwaabó diityéké Píivyéébé icyánéjcutú dííbyeke ditye icyáhjútsoki.

⁵ Áhdure idyé tsíjtyé hójtsí pañe íjcyame múu diityéké iávyejúúlléne ditye táuhbáné meenú Críjtóke ñícúvéiyódu. ⁶ Tsá múu íavyéjute ñítecoocaré ímí wákímyeítyú ditye ámuhakye ímí ñjtsúcunúrókiye. Múu ditye ámuháma íjcyátúrónáa tsaímíyé wákímyeí ímíááné Críjtó ñcúve múnaa ámuha meíjcyaki. Ehdu meíjcyane imílleébe Píivyéébeé. ⁷ Áánéllii múu ímíááméré meenú íwákímyeí Máavyéjuube Jetsocríjtóke ñícuvénéjuco. ⁸ Muurá tsaaté hójtsí pañe íjcyámema tehdu íjcyátúrómeke tsahtúré áhdóiibye muhdú ditye íjcyadújuco.

⁹ Áánéllii múu íavyéjute icyánéjcutu ímíñeúvú picyóó ícúbáhratúmeré íúníu múnáake. Cáhawáá méijtsúcunuj, muurá pámé Avyéjuube Píivyéébe níjkyéjiri íjcyabe tsá tsaatéké éhñíñevu ímí

íjtsúcunútúne. Muurá tsahturé meke wájuuube pámeekére.

Ímityunéhjí metáhjane

10 Ámuúha táñahbému, icyooca ihdyu méitsutúúvé Máavyéjuube Jetsocríjtoj tééveri dílbyé ihnáhoóri. 11 Aame Píívyéébe ámuúhake tújkévejsódú ímíñeúvú métémmeméi Naavéné ámuúhake mújtátsóiyóné ámuha metáhjaki. 12 Tsá muurá míamúnáama memúnáátsócatsíhíjcyatúne. Muurá ihdyu mémúnáátsócatsíhíjcyá diibye Naavéne ájkímú íjpiíma íjcyátúné míamúnáa ímityúmé íjcyame Píívyéébeke wáájácútúmeke íimillédú dáriívehíjcyámema. 13 Áanéllii ámuúhake o néé muhdú Píívyéébe ámuúhake túkévejsódú ímíñeúvú ámuha meíjcyá tehdiívanéhjí ámuha maáábúcúne íhtsutúmé meíjcyaki.

14 Ahdícyane imíchi meíjcyáne ímiáájú ímíñeúvú ámuhá pañevú mepícyó éhne múúne cóhpene ócájmííhé méhdityu chíúcunúdu. Ááne ímiááméré meíjcyá ímityunévú ámuha metáhjátsámeityu éhne múúne méénujcatsi múnaa ityáhjátsámeityu túémíhóvú pícyámeídyu. 15 Ímíñeúvú meíjcyátsíívyéne méúwáábohíjcyá tsaímíyé meíjcyáne uwááboju éhne múúne tsodáhó íjtyúhápaajínevu iújcámeíñe íjcyátsíívyédu. 16 Aame ímíñeúvú mécahcújtsó ámuhá watájcódú nééne téénej tééveri ámuúhake Naavéné mújtátsóiyóné ámuha metáhjaki. 17 Aane íñe tsúúca pajtyété mééma íjcyane tsáma méíhvéjtsodí éhne múúne tsodáhoke íwatájcoji píaabódú nééne ímityúnéhjitu

meke téhmehíjcyáne. Áhdure Píívyéébé ihjyu méniitsúwádú nééne Íapííchoj tééveri mééma íjcyane ímíñeúvú meújcú ámuhá pañévu. ¹⁸ Aane ámuhá pañe íjcyánej tééveri óóchevéletúmé dííbyema paíjyuvaré méihjyúvahíjcy. Métáuméí dííbyeke piáábó ímí ámuha meíjcyaki. Áhdure métáuméí pahúllevaré dííbyeéjté íjcyámé hallúvú dibye diityéké ipiááboki. ¹⁹ Téhdure táhallúvú métáuméí dibye oke ityúkévétso muhdú mepájtyeténé úwáábojvú pamévakéré o wáájácútsoki. ²⁰ Muuráhjáa tééné wákimyéivu oke Píívyéébe pícyoobe íñe tééné déjúcotu icyooca oo cúvéhóojari. Áronáa ihdyu táhallúvú métáuméí piáábó núhnévetuubéré o úwáábohíjcy ímíñeúvú muhdú tene néhdújuco.

Páávoró pítyajcóne

²¹ Aane cáhawáá ihdyu óví ménahbe Tííkico tééné wákimyéityu oke piáábohíjcyaaabe ímíñeúvú ámuhakye táuubállé meenúhi. Dííbye waajácú páneere muhdú o íjcyaaabe iná o méénuhíjcyáne. ²² Áanéllii dííbyeke ámuha éllevu ó wallóo dibye ámuhakye iúúballe muhdú muhtsi meícyahíjcyáne ámuha mewáájácúne metsájpínúki.

²³ Ahdícyane óví Méécááni Píívyéébe Máavyéjuube Jetsocríjtoma ámuhakye piáabó ímí ámuha dííbyeke mecáhcujsómé mewájyújcatsíñe íbúwajíí meíjcyaa íñerí íjtsámeíjyúcootúme. ²⁴ Áámeke ihdyu óví ámuhakye piáábohíjcyaaabe múhdumé ímiááné ámuha Máavyéjuube Jetsocríjtoke mewájyúmeke. Áyu tehdújuco.

Píívyéébé ihju: jetsocríjyodítyú cáátúnuháámi
New Testament in Bora (PE:boa:Bora)

copyright © 2008 Wycliffe Bible Translators, Inc.

Language: Bora

Translation by: Wycliffe Bible Translators, Inc.

Boara [boa], Peru

Copyright Information

© 2008, Wycliffe Bible Translators, Inc. All rights reserved.

This translation text is made available to you under the terms of the Creative Commons License: Attribution-Noncommercial-No Derivative Works. (<http://creativecommons.org/licenses/by-nc-nd/3.0/>) In addition, you have permission to port the text to different file formats, as long as you do not change any of the text or punctuation of the Bible.

You may share, copy, distribute, transmit, and extract portions or quotations from this work, provided that you include the above copyright information:

You must give Attribution to the work.

You do not sell this work for a profit.

You do not make any derivative works that change any of the actual words or punctuation of the Scriptures.

Permissions beyond the scope of this license may be available if you contact us with your request.

The New Testament

in Bora

© 2008, Wycliffe Bible Translators, Inc. All rights reserved.

This translation is made available to you under the terms of the Creative Commons Attribution-Noncommercial-No Derivatives license 4.0.

You may share and redistribute this Bible translation or extracts from it in any format, provided that:

You include the above copyright and source information.

You do not sell this work for a profit.

You do not change any of the words or punctuation of the Scriptures.

Pictures included with Scriptures and other documents on this site are licensed just for use with those Scriptures and documents. For other uses, please contact the respective copyright owners.

2014-04-22

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 21 Feb 2024 from source files
dated 29 Jan 2022

6f878dbd-e896-5e27-b788-1442926dfc48